
Capitolul 5 - Evul Mediu

Medicina bizantină, arabă și europeană

Universitatea Complutense din Madrid (ES)

1. Informații pentru lectori

1.1 Descrierea subiectului

Istoria medicală a Evului Mediu este caracterizată de două evenimente relevante: consolidarea galenismului și afirmarea tradiției iudeo-creștine în toate țările mediteraneene. Interacțiunea acestor două aspecte a contribuit la dezvoltarea de noi atitudini față de boală și pacient și influențată în mod constant de îngrijirea și practica medicală a pacientului. Datoria de îngrijire a bolnavilor provine din Cartea Evangheliei și a devenit un motiv pentru apropierea dintre monahismul medieval și medicină. Mai multe spitale medievale din Europa născute în sau aproape de o mănăstire, cu toate acestea rolul spitalului în Evul Mediu este esențial pentru a promova secularizarea medicinei și a deschide calea către medicina Renașterii.

Distincția dintre spitale și infirmerie monahale poate fi considerată primul pas pentru integrarea științei în medicină, deoarece consimte contaminarea dintre medicina monahală și medicina arabă. Dar, în ceea ce privește îmbunătățirea educației medicale, organizația spitalelor reprezintă o mare oportunitate de a defini un standard de practică medicală. Reglementarea educației medicale promovată de spitale a contribuit la definirea profesionalismului modern al medicinei și a conceput un rol nou și independent pentru medic în societatea occidentală.

Medicina din Evul Mediu asigură continuitatea dintre medicina antică și cea modernă, prin medicina bizantină și cea arabă, ultima esențială pentru a răspândi moștenirea patrimoniului inestimabil al tradiției alexandrine. Istoria medicală a Evului Mediu reprezintă una dintre cele mai importante încercări de integrare între diferite tradiții medicale.

Pentru a dezvolta acest capitol am integrat două tradiții istoriografice diferite, una din Spania reprezentată de opera lui Pedro Lain Entralgo, unul dintre cei mai semnificativi istorici și antropologi ai medicinei, altul din Anglia și reprezentat de Roy Porter, un istoric britanic al medicinei care a condus una dintre cele mai mari instituții de promovare a științelor medicale din Regatul Unit, Welcome Institute for the History of Medicine și care History of Medicine reprezintă o referință pentru tradiția anglo-saxonă în lumea vorbitoare de limbă engleză. Cărțile lor Historia de la medicina (Salvat, Barcelona, 1978) și Cel mai mare beneficiu pentru omenire: o istorie medicală a umanității de la antichitate până în prezent (Harper Collins, Londra, 1997) reprezintă sursele exclusive ale acestei unități.

Unitatea este structurată în jurul a trei tradiții culturale și medicale diferite: bizantinul, islamicul și vestul european. Atenția se concentrează la început asupra mării influențe a religiei monoteiste asupra medicinei, conceptele de boală și sănătate, cosmoviziunea credincioșilor și impactul acesteia asupra relației medic-pacient.

Capitolul începe cu o prezentare a impactului creștinismului în cultura Evului Mediu și stabilește o relație între ritualitatea creștinismului primitiv și medicină. Influența lui Galen în medicina din Evul Mediu este explorată prin rolul medicilor greci în Imperiul Roman bizantin și diferența cu medicii latini din Imperiul

Roman de Vest. Explorând impactul galenismului, Unitatea împarte medicina medievală în trei domenii diferite de influență: tradiția greacă, tradiția arabă și tradiția latină. Materialul începe să descrie personajele și structura medicinei bizantine și stabilește o distincție între două etape diferite: etapa alexandrină și cea constantinopolitană.

Medicina arabă este prezentată prin introducerea aspectelor esențiale ale Islamului și cosmoviziunii promovate de cultura islamică; atenția se datorează conceptului de om și de boală în lumea islamică. Practica medicinei în civilizația arabă este explorată prin relația sa cu medicina greacă și cu toate celelalte influențe externe.

Al treilea bloc al Unității explorează evoluția galenismului în Europa creștină și latino-vorbitoare influențată de tradiția romană. Practica medicală este explorată din diviziunea istoriografică tradițională în medicina înaltă (V-XI) și medievală joasă (XI-XV). Ultima parte a unității explorează cu o abordare monografică îngrijirea sănătății din istoria medicală medievală atribuind unor subiecte semnificative o funcție ilustrativă și descriptivă: rolul spitalelor și impactul acestora asupra îngrijirii, educației medicale și profesionalismului.

1.2 Obiective de învățare

Unitatea prezintă medicina Evului Mediu urmând cele două religii care influențează practica medicală: creștinismul, în cele două formate diferite ale culturii bizantine și europene, și islamul.

Elevul va explora caracterele și structura practicii medicale în trei tradiții medicale diferite:

- 1) Medicina bizantină
- 2) Medicină arabă
- 3) Medicina europeană

Cele trei tradiții medicale sunt explorate prin conexiunile lor cu medicina greacă și romană și sub lumina celor mai importante schimbări antropologice și sociologice care influențează societatea Evului Mediu din Europa și Marea Mediterană.:

- Nașterea spitalului și impactul său asupra asistenței medicale cu care se confruntă cele mai semnificative două urgențe de sănătate publică din societatea medievală: marile epidemii și sănătatea mintală
- Rolul femeii
- Semnificația corpului

Studentii vor explora istoria medicală a Evului Mediu urmând perspectiva multidisciplinară a științelor umane medicale prin analiza faptelor istorice și a impactului lor asupra societății și culturii. În acest fel, capitolul va prezenta elevului varietatea de elemente care influențează luarea deciziilor clinice în diferite perioade, în special în Evul Mediu Timpuriu și Târziu, unde valorile societale arată o mare transformare anticipând nașterea umanismului și a Renașterii.

Organizarea conținutului urmează perioadele clasice ale istoriei Evului Mediu și o parte monografică orientată spre elucidarea subiectelor relevante din Evul Mediu și îmbunătățirea înțelegerii practicii clinice și

a celorlalți factori care influențează luarea deciziilor, cum ar fi factorii legali, etici, profesioniști și culturali, fără a pierde atenția asupra antropologiei și sociologiei medicinei medievale.

2. Informații pentru studenți

2.1 Studiu de caz

Medicină arabă și europeană

